

Montgomery till Sparrman

Ett av Montgomerys brev till C A Sparrman i Hallen, Järpen.

Översten Gustaf Montgomery var den som övertog chefskapet för Kopparverket i Huså efter CA Sparrman. Detta skedde 1834 enligt korrespondens dem emellan. Torpstugan, som åsyftas i det aktuella brevet, stod ungefär där det nuvarande skolhuset sedan byggdes. Detta framgår även

av den teckning som Mandelgren utförde vid denna tid. Vad man även lägger märke till i brevet är, att Montgomery tidigare varit till Huså och därvid diskuterat läget för ett blivande "Karaktärshus". Parken fanns inte heller eftersom en torpare hade slätter "på holmarna" vid deltat för Husåns utlopp. Därför var det fri utsikt över sjön "mot Bonäset".

Se även sid 7

Stockholm d. 26 Juni 1834

(ank. d. 9 Juli)

Bäste Herr Liutenant !

Genast efter min lyckliga hemkomst, hade jag bort tillskrifva Herr Liutenanten och hjertligen tacka för all den välvilja och godhet, hvarmed Tit. och dess fru öfverhopade mig under min vistelse vid Husån, men denna kära pligts uppfyllande, ha händelserna, ända hittills uppskjutits.

Detta uppskof har åtminstone medfört den fördelen att jag nu kan berätta den troligen och väntade nyheten att jag beslutat mig att ingå som medintressent i Kopparverket, äfvensom att emottaga detsamma administration. I detta afseende kommer jag att åtfölja Herr Greve Lewenhaupt till verket i början af Augusti, och önskade gerna att med detsamma kunna medtaga min familj.

Jag ber Herr Liutnanten därför ha den godheten att säga mig huru det kunde ske, neml. i afseende på boningsställe, om t.ex. någon Torpare kunde upplåta 2-e rum, de borde på min bekostnad, uppsnyggas att de tillsvidare kunde af mig och min hustru begagnas?

Tills vidare en af de torparna, som bo bredvid bron? De kunde emellertid flytta i hop och derigenom skaffa sig en hyresinkomst jemte det de banade mig tak öfver hufvudet.

Tapeter, om sådana behövas, kan uppsändas med första sjöförbindelse eller af mig på vagn medtagas.

En sådan grannskap blefve anjenämt för oss då både vi och våra hustrur derigenom komme att i umgänge med hvarandra.

Men först skall jag ha den äran att öfversända en ritning till det nya Karaktärshuset, so genast skall uppbyggas ungefärligen på det ställe der vi utsåg plats derföre. Nödvändigt torde bli att få Torpstugan undanflyttad, för att dels vinna större utrymme och dels få utsigt både åt Bonäset och hyttan.

Bäste Herr Liutnant, glöm ej dessa omständigheter då grund skall läggas. Jag skall alltid bli förbunden för iakttagandet heraf.

Min hustru vill inskränka sig hur mycket som helst, blott hon genast får följa med; och för sommarmånaderna hoppas jag sådant utrymme kan fås, att vi är herberge-
rade, då blott 2 rum och någon kökslägenhet utgör behöfvet.

Jag hade genast velat resa dit den tiden, som bäst passar för folket, neml. strax efter midsommar, men Grefven har inte tid så snart, ej ens under hela Juli, att ensam så har jag icke bort resa då Herr Grefven erbjöd göra mid den äran och det nöjet att vara med, kanhända ända till Dronheim.

Tusende hjertliga hälsningar till familjen och Doktorn och Bokhållarna ifrån den som mig har den äran att framföra

Ödmjukaste Tjenare Gust. Montgomery

Av det här brevet får vi veta att en torpstuga var uppförd på den blivande herrgårdstomten. Den finns ej med på den karta som Lantmätare Burman upprättade 1767, ej heller finns den med i torpbeskrivningarna.

Vidare får vi veta att det är Montgomery som har med sig ritningarna till Herrgården och Flyglarna när han är dit och utser läget för bygget. Man kan därför inte tillskriva Länsbyggmästaren Daniel Andersson äran av att ha utfört dessa ritningar. Dennes medverkan börjar således först när avtal skrivits med honom att vara ansvarig för uppförande av huset.

Detta avtal skrivs den 28 april 1835 och förlängs den 10 december 1836.

Som en parentes och tillägg till vad som tidigare skrivits om Herrgårdens tillkomst kan noteras att samma sommar, som den började byggas, lades också grunden till flyglarna. I detta arbete medverkade bl a torparna i Hallen, Järpen, Jöns Stolt och Lars Helgesson.

Att det mesta av timret i dessa hus är sågat virke har sin förklaring i att sågen blev färdig just till den här sommaren. Var den var förlagd saknas beskrivning om.

Oscar Löding

*
* Har du tips och idéer om för-
* eningens verksamhet - hör av
* dig till oss i styrelsen.
*

Född i Alsen, Jämtland

Död i Alsen, South Dakota

Nedanstående uppgifter är hämtade ur:

Peterson, August: History of the Swedes who settled in Clay County, South Dakota, and their biographies. 1947 reprinted 1978.

- s 12 Anderson, Lars Abraham
f 8/8 1838 i Konäs, Kall
g 1: 16/11 1873 med Christine Johnson, f 1852 i Jämtland
g 2: 1886 med Mary E Hoyer
g 3: 1890 med Mary Kelly
d 8/7 1926 i Beresford, South Dakota
- s 15 Anderson, Solomon (bror till Lars Abraham)
f 22/6 1841 i Konäs, Kall
g med Margareta Erickson, f 9/12 1854 i Alsen, Jämtland
d 1926 i Alsen, Garfield, South Dakota
- s 76 Dahlberg, Olof Z
f 25/11 1881, ev från Jämtland
- s 91 Erickson, Olof
f 5/11 1822 i Alsen, Jämtland. Emigrerade 1869.
g 16/5 1853 med Ingeborg Nilsson, f 24/12 1821 i Alsen, Jämtland, d 4/9 1900 i Beresford, South Dakota
d 2/12 1892 i Beresford, South Dakota
- s 118 Hanson, Charles
f 18/2 1844 i Myssjö, Jämtland. Kom till Clay County 1870 men emigrerade före detta år.
g med Karin Gamberg
- s 148 Anderson, Emma (dotter till Solomon Anderson, s15)
f 26/11 1880 i Alsen, Clay County, S Dakota.
g med Henning Holmquist, son till John Johnson Holmquist från Vena socken, Kalmar län. Han dog kort efter giftermålet och Emma återvände till hemorten Alsen i S Dakota, därefter till Los Angeles i Calif.
- s 175 Johnson, Peter
f 18/2 1847 i Östersund
kom till S Dakota 1870
bror till Mrs Jöns Lundeen (se s368, son till Kersti Jossen)
g 20/4 1872 i Caledara, Minn, med Inga Gamberg,
f 17/6 1850 i Gnarp, Hälsingland
d 18/5 1918 i Casa Robles, Calif.
- s 235 Norbeck, George
f 13/10 1836 i Kjöstad, Alsen, Jämtland. Emig 1866.
g 1: 1869 i Bynesset, Trondheim, Norge, med Karen Larsdatter Kongsvik, f 1843
g 2: 4/12 1895 i Norge med Olufina Kristina Foss från Råkvåg, d 23/3 1837
d 1917 i Beresford, S Dakota
Sonen Peter Norbeck (1879-1936) blev senator)
- s 275 Peterson Ole
f 26/2 1840 i Nystan, Östersund (=Olaf Peter Peterson)
g 1: med Brita Enarsdotter från Frostviken, f 6/4 1840, d 29/6 1895 (=Betsie Peterson)
g 2: dec 1900 med Emma Johnson, f 12/2 1853 i Vallerstad, Östergötland, d 8/1 1940
d 9/5 1905 i Riverside, South Dakota
Dottern Benedith, f 31/1 1867, g med Oscar Anderson från Mjölby, Östg, kusin t. Emma Johnson.
- s 356 Byström, Torsten
f 21/5 1893 i Hovermo, Myssjö, Jämtland. Emigrerade 1910, åter 1919, ny emigration 1923. Fadern fr Östra Ämtervik, Värml.
f 24/5 1864, d 16/10 1942, modern Elisabeth Ursilia Östlund, f 10/5 1864 i Östersund, d 20/5 1942.
g 2/11 1922 i Östersund med Elisabeth Andersson, f 9/7 1890 i Korsnäs, Dalarna.

forts nästa sida

s 368 Lundeen, James
 f 1/4 1834 i Myssjö, Jämtland. fadern John Brah, soldat, modern Kjerstin (Johnson*)
 g 1859 i Sverige med Julia Johnson, f 16/11 1839, d 20/2 1909
 d 11/11 1900 i Oldham, Kingsbury, South Dakota. Första prästen i Dalesbury baptistförsamling. Emigrerade hösten 1884 med åtta av de elva barnen. Urspr. skraddare till yrket, arbetade en tid som skraddare i USA. Var en tid lekmanpredikant i Sverige.
 Andre sonen James, f 17/12 1863 i Sverige gifte sig med Mary Vallin, sömmerska född i Nederluleå fs.
 *En av Kjerstin Johnsons söner var Peter Johnson, se s 175 ovan.

Uppgifterna gör inte anspråk på att vara fullständiga. Jag kan ha missat någon jämte.

Irma

Min släktforskande kusin i Oregon, USA, hade på dörren till sitt arbetsrum en skylt med ungefär följande text:

KARANTÄN

Personerna i denna lokal är drabbade av GENEALOGISK FEBER - en mycket allvarlig och smittsam sjukdom.

SYMPTOM

Fickor, väskor och pärmar fyllda med anteckningspapper. Hjärtklappning inför åsynen av gravstenar och kartonger med gamla brev. Ögon blodsprängda av intensiv mikrofilmsexponering. Talet osammanhängande och interpunkterat med årtal och namn på emigranter och prinsar. Kallsvettas inför dagens post.

SJUKDOMEN ÄR OBOTLIG

Red.

Nyhem inventerat

Märtha Åhlund, Nyhem, har till Landsarkivet överlämnat två pärmar resultat av många års forskning.

En av pärmarna innehåller en omfattande redovisning av släkter och gårdar i Nyhems församling. En hastig blick i materialet säger mig att det nog inte finns så mycket mer att göra i Nyhem. Utöver Nyhem finns också några sidor från Bodsjö, Revsund och Sundsjö.

I den andra pärmen redovisar Märtha samtliga emigranter från Nyhem till Amerika, från 1860-talet och fram till 1929. För flera av emigranterna finns också uppgifter om deras fortsatta öden i det nya landet. Det visar sig också att flera emigranter återvände till Sverige.

Vi ber att få framföra släktforskarnas tack!

Materialet kommer, efter registrering mm, att bli tillgängligt för forskarna.

Red.

Soldatinventering

Intresset för att registrera de indelta soldaterna sprider sig till fler län. Ambitionen är ofta att inte bara åstadkomma ett rent register. Man vill kunna redovisa så mycket som möjligt om soldaten. I regel finns särskilda inventeringsblanketter framtagna.

Just nu pågår inventeringar i bl a Uppland och Småland. Du som i din forskning träffar på soldater (meniga och underbefäl) från dessa län - kontakta nedanstående adresser:

Föreningen Släktforskare i Uppland
 c/o Sigvard Mellberg
 Geijersgatan 11 B, 752 26 Uppsala
 (tel 018-12 85 60)

Kapten Magnus Ragnarsson
 I 12/Fo 17, Soldatregistret,
 Box 1005, 575 00 Eksjö

SVAR-info

(Sammandrag av en SVAR-information till biblioteken)

Konvertering av kyrkoarkiven till mikrokort fortskrider. Av vidstående kartskiss framgår hur långt man hunnit. Hallands län blev färdigt i september 1989 vilket innebär att katalogen ej är klar. Beställningar tas ändå emot. Återstående län - Mälardalens län - beräknas bli klara under 1990/91.

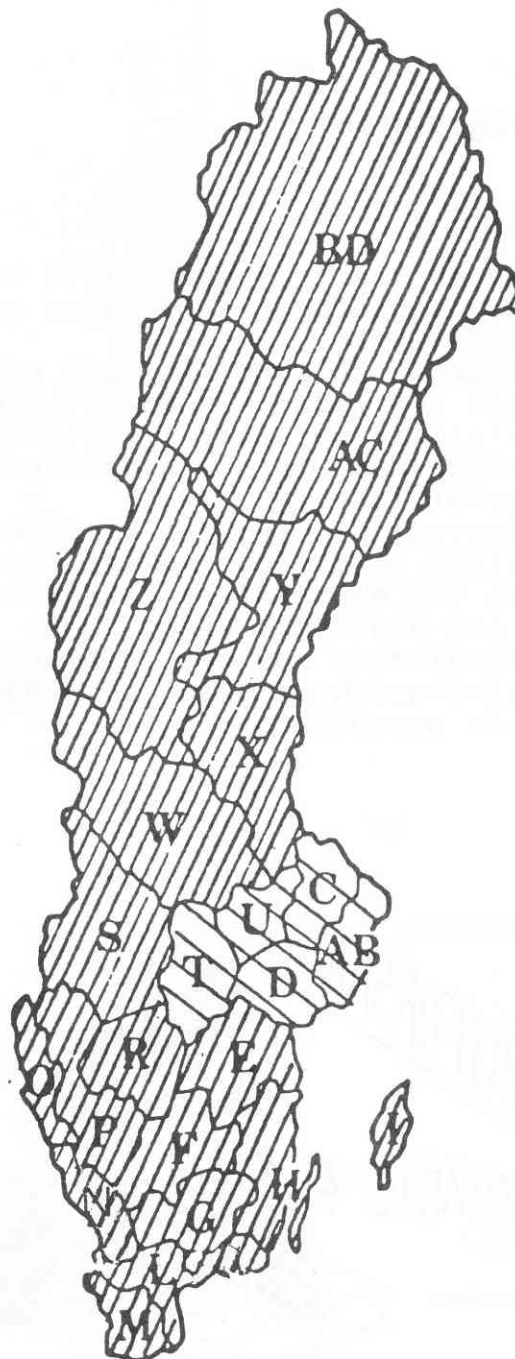
I mån av medelstilldelning fortsätter man sedan med att ta fram mikrokort över domböcker, mantalslängder och bouppteckningar.

Huvuddelen av mikrokorten hos SVAR gäller kyrkböcker fram till sekelskiftet 1899/1900.

MEN - i informationen till biblioteken tipsar man också om annat som finns på mikrokort.

- För samtliga län: Utdrag ur kyrkböckerna för födda vigda och döda 1860-1897 samt ur de nominella folkräkningarna 1860-1910.
- Krigsarkivets rullor, roterings- och utskrivningslängder mm. (Svd 3 i SVAR-katalogen)
- Domböcker och bouppteckningar finns inte på mikrokort men av SVARS katalog (1.6.1) framgår vilka renoverade domböcker som finns på mikrokort. En del register till bouppteckningar finns under resp arkivinstitution i katalogens avd 2.
- Ett urval landskapshandlingar och jordeböcker har konverterats och återfinns i katalogen under 1.5.1 och 1.5.3.
- Mantalslängder finns på mikrokort för ett fåtal län/landskap. Vilka områden det gäller finns i katalogens avd 1.5.4.

OBS! Ange aldrig filmnummer vid beställning av mikrokort. Ange i stället önskad volym enl SVARS katalog.

Informationsbladet avslutas med lästips, t ex:

Släkthistoriskt Forum 2/89: Tema-nummer om mantalslängder.

Släkt och Hävd 2/85: Nils Sundelius, Domboken som hjälp vid släktforskning.

Informationsbladet till biblioteken är skrivet av vår ordförande Irma Ridbäck och ovanstående sammanfattning gjord av

Red.

Pressgrannar

MGF-Nytt

Torsdagen den 18 januari 1990 har Midälva Genealogiska Förening en JÄMTLANDSTRÄFF. Man träffas på KFUM kl 19.00 och inleder med temat "BRÖMS-ÄTTLINGAR" - alltså personer i Jämtland som härstammar från den Medelpadska prästsläkten Bröms. Huvudsyftet med träffen är dock att hitta kopplingar mellan landskapen vad avser äldre släktnamn samt att undersöka vilka föreningsmedlemmar som har Jämtlandsanknytning och om dessa på något sätt är gemensamma.

MGF:s VIDEOFILM

SLÄKTFORSKNING

VAD ÄR DET?

SPELTID: 53 MINUTER

En grupp släktforskande medlemmar i MGF har, i samarbete med kabel-TV, tagit fram en videofilm med titeln "SLÄKTFORSKNING - vad är det? Speltid 53 minuter. Man har i filmen inriktat sig mot nybörjare i t ex studiecirkel mm. Filmkopior kostar 300 kronor och beställes enklast genom insättning av beloppet på föreningens bankgiro 640-6318 eller postgiro 84 30 73-8. Ange "MGF:s VIDEO" på talongen.

FORSKARFÖRTECKNING

Midälva har nu kommit med en ny släktforskarförteckning. Den omfattar 100 sidor och kostar 50:--. Se separat annons.

Brita Brännström

Föreningen Norra Ångermanlands Hembygdsforskare återger i sitt medlemsblad nr 24 en artikel om SALPETERSJUDERISTATEN. Artikeln är skriven av Lennart Skatt i Bollebygd.

Författaren ger en ganska fyllig redovisning av denna, för kruttillverkningen livsviktiga, hantvering. Att det inte var alldeles riskfritt belyses av att Gustav Vasa gärna såg att "Råa sällar, o-regerliga och vildsinta förbrytare" sattes i detta arbete. Med tiden förbättrades dock arbetsmiljön.

Fråga: Har salpetersjudning skett också i vårt län?

Red

RÖTTER I MEDELPAD?

SLÄKTFORSKARFÖRTECKNING FÖR MEDELPAD 1989

är en förteckning över medlemmarna i Midälva Genealogiska Förening per den 30 juni 1989 med telefonnummer och adresser, många också med uppgifter om vilka släkter, anfäder/mödrar, församlingar och ev specialområden man ägnar sig åt. Register över de olika kategorierna ingår.

100 sidor. Pris ENDAST 50 KR inkl porto.

Sätt in 50 kr på vårt postgiro 843073-8 eller bankgiro 640-6318 och ange FORSKARFÖRTECKNING på talongens framsida.

För 75 kr blir Du medlem i föreningen och då ingår forskarförteckningen. Sätt in 75 kr på vårt post- eller bankgiro och ange MEDLEMSKAP 89/90 på talongens framsida.

För vidare upplysningar kontakta Lena Lundin, tel 060-500134.

HUSÅ för oinvigda

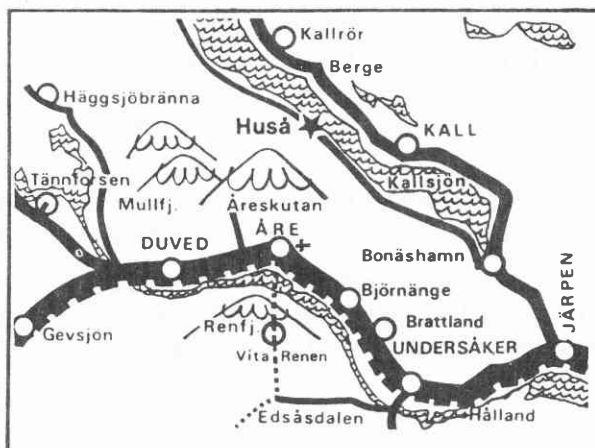
En kort historik för att artikeln "Montgomery till Sparrman" inte skall "hänga i luften".

I Huså - nordöst om Åreskutan låg Jämtlands enda kopparbruk.

Redan under 1600-talet gjorde man försök att lönsamt bryta kopparmalm i Åreskutan. Resultatet blev dåligt. Köpmän från Stockholm letade malm och 1742 träffade man på brytvärd malm vid en fåbodvall på Åreskutans norra sida. Redan 1743 började man brytningen. Man reglerade bäckar och anlade diverse dammar, stånggångar mm. Ett kopparverk anlades på fåbodvallen Huså och energin tog man från Husån. Arbetskraft till gruvorna och bruket togs från Bergslagen. Till milkolningen importerade man värmelänningar. Socknens bönder fick arbeten som körkarlar för att frakta malmen, kopparn, kolen och andra förnödenheter. Arbetskraften utifrån lockades med tillgången på mark för eget torp osv.

Som mest bodde c:a 600 personer i Huså med omgivande torp. 150-170 av dessa var anställda vid bruket. Huså var en tid länets största ort. (En normalstad hade på 1700-talet c:a 1000 invånare.) Vid bruket fanns präst, fältskär, lärare m fl. Någon lysande lönsamhet hade inte bruket sedan de bästa fyndigheterna sinat. Man gjorde då som nu när något går dåligt - man sökte nya intressenter och ny ledning. 1881 lades verksamheten ner. Namnet "Huså bruk" uppstod först 1883 dvs sedan man redan lagt ner driften

KR

28 oktober,

gammal ost och kaffe

För JLS.nytt kan jag meddela min reaktion på senaste träffen på biblioteket i Östersund. Jag tyckte det var en bra träff. Irma gav tips bl a om SVAR:s kort "Provinsiälläkarnas berättelser". Jag kan bekräfta att de är intressanta. Jag har tidigare läst dem på Riksarkivet, samt koncept till d:o på Landsarkivet i Östersund.

I Östersund läste jag bl a om lermeltåg 1872 samt om jämtarnas diet, som orsakar magsjukdomar. Provinsiälläkaren Grenholm utlåter sig bl a: "Anledningen till detta (magsjukan) kan sökas uti de salta, sura, rökta och härskna födoämnen som förtäras. En bland Jämtarnas älsklingsrätter är gammal ost, hvilken undergått en ganska höggradig sönderdelningsprocess. Hvad som emellertid enligt min åsigt hos allmogen mer än något annat orsakar magkatarren är det stora missbruket av kaffe."

Vad som inte sades på träffen var uttalanden om SVAR:s priser, men detta är ju inte Irmas bord. Kritisk är jag också till priserna på kortläsare. De ligger i samma prisläge som färg-TV-mottagare. De apparater, som visades, verkade dock vara av bra kvalitet.

Bernhard Granholm

Priserna

Med förra JLS-nytt bifogades katalog från MSAB. Tyvärr fanns inga prisuppgifter med. För de mikrokortsläsare, som är mest aktuella för släktforskaren, gäller följande nettopriser:

Minox K6	5.615:-
Minox Portable	4.875:-

Priser inkl moms men exkl frakt.

Efterlysningar

Jag söker föräldrar och födelseförsamling till:

Catharina Ersdotter
f 1752 eller 1755
d ?

Gift med Pehr (Pär) Ingemarsson
i Byn, Fors församling (Z)
f 1749 12/2 i Fors fs
d 1839 20/12 i Fors fs

De hade 5 barn födda 1778-1972.

Jag söker också samma uppgifter om:

Bothilda Jonsdotter
f 1766
d 1829 2/7*

Gift med Esbjör Ericson i Byn,
Fors församling (Z)
f 1761 27/12 i Fors fs
d 1806 24/8 (drunknat)

Bothilda Jonsdotter gifte sig 2:a
gången 1808 20/11 i Fors med:
Per Forslund

* I dödboken står det "bondehustrun i Byn, död av bröstfeber 63 år.

Berit Broström
Tallrisvägen 12 R
702 34 ÖREBRO

Medarbetare

Uppropet i förra JLS-nytt fick som resultat att jag nu här ett antal medarbetare, som hjälper till med bevakningen av medlemsbladen från andra föreningar. Dom som ställt upp är:

Anette Bergqvist Gävleborgs län
Brita Brännström Medelpad och Skellefteå
Tor Cullberg Västergötland
Bernhard Granholm Värmland mm

Tack för hjälpen!
Fler medarbetare är välkomna.

Red

** SLÄKTFORSKARFÖRTECKNING FÖR **
** JÄMTLANDS LÄN **
** **
** finns fortfarande att köpa. **
** Den kostar 30 kronor, inkl. **
** porto. **
** Beställes enklast genom att **
** sätta in 30:- på föreningens **
** postgiro 28 91 92 - 7. Skriv **
** "Forskarförteckning" på ta- **
** longen. **

Ett tips

I JLS-nytt refererades Släkthistoriskt Forum nr 2/89. Jag kan bara bekräfta nyttan av landsboksverifikationerna i vilka mantalsslängderna ingår. På Landsarkivet i Östersund finns en utmärkt förteckning dessa med **angivande av innehåll** för vart år.

Jag har t ex nyligen funnit 2 personer med "flyttningsbetyget på fickan" i restlängder och därmed fått bekräftat att de fanns på orter där de inte fanns upptagna i kyrkobokföringen.

Efter att jag nu läst Släkthistoriskt Forum nr 2/89 skall jag ägna mer tid åt landsboksverifikationerna.

Bernhard Granholm

Red:s ruta

Dags för JLS-nytt att önska God Jul och Gott Nytt År.

Nästa medlemsblad kommer i början av 90-talet - mest troligt i februari 1990 om det då finns något att skriva om.

Något särskilt tema är inte planerat - allt är välkommet.

SKRIV för hand, på skrivmaskin eller ordbehandlare - spelar ingen roll. Bara du skriver.